

Технологія проблемного навчання у вищому навчальному закладі

Для сучасної освіти характерним є пошук нових педагогічних можливостей, що пов'язано насамперед з відмовою від традиційного навчання та виховання, з ідеєю цілісності педагогічного процесу як системи, що спирається на теорії загальнолюдських цінностей, гуманізації, особистісно-орієнтованого підходу, пріоритету суб'єкт-суб'єктних відносин. У педагогіці та психології все частіше й частіше вживаються поняття «технологія», «педагогічна технологія», «технологія навчання», «технологія виховання», «технологія розвитку особистості», «технологія розвитку творчої особистості» тощо [2].

До найвидатніших авторів сучасних педагогічних технологій за кордоном відносяться Дж. Керрол, Б. Блум, Д. Брунер, Г. Гейс, В.Коскареллі та ін. Вітчизняну теорію та практику здійснення технологічних підходів до навчання відображено в наукових працях П. Гальперина, Н.Тализіної, Ю.Бабанського, П. Ердієва, В. Беспалько, М. Кларіна та ін.

Ще Я. Коменський відстоював технологізацію навчання. Він закликав до того, щоб навчання стало «механічним» (тобто «технологічним»), прагнучи відшукати такий порядок навчання, який неминуче приводив би до позитивних результатів.

Від часів Коменського в педагогіці було чимало спроб зробити навчання схожим на добре налагоджений механізм. Пізніше уявлення про технологізацію навчання суттєво доповнювалися і конкретизувалися. Особливо ідея технологізації навчання.

Мета статті полягає у розкритті ролі технології проблемного навчання у вищих навчальних закладах.

Технологія (від грец. τέχνη – мистецтво, майстерність, уміння; др.-грец. λόγος – думка, причина) – комплекс організаційних мір, управлінських операцій і створення конкурентноспроможних мереж з різних видів діяльності. Тобто, це не тільки ефективні засоби, не тільки професіонали і людські ресурси, а головне, організуюча ідея, виражена стратегія досягнення мети ефективного керування мережами навчальної, наукової, мистецької, політично-суспільної чи економічно-виробничої діяльності [1].

Педагогічна технологія – один із спеціальних напрямків педагогічної науки (прикладна педагогіка), покликаний забезпечити досягнення певних завдань, підвищувати ефективність навчально-виховного рівня, гарантувати його високий рівень. Отже, організація різних видів педагогічної діяльності передбачає використання варіативних технологій на рівні творчості та майстерності. У сучасній дидактиці представлені найрізноманітніші технології, бо кожен автор і виконавець приносять у педагогічний процес щось індивідуальне [1].

Розрізняють такі педагогічні технології: технологія проблемного навчання; ігрові технології навчання; технологія особистісно орієнтованого навчання; технологія розвивального навчання; технологія колективного способу навчання; технологія розвитку критичного мислення; технологія програмного навчання; технологія інтерактивного навчання; проектна технологія; технологія модульного навчання; технологія колективного творчого виховання; технологія проблемного навчання.

Проблемне навчання — це така організація процесу навчання, сутність якої полягає в утворенні в навчальному процесі проблемних ситуацій, вирішенні та вирішенні студентами проблем [5].

Проблемне навчання вимагає широкого застосування проблемних методів навчання.

Натрапляючи на нову, незрозумілу, проблему, людське мислення відбувається за схемою: висунення гіпотез, обґрунтування та перевірка їх, що є необхідною складовою саме творчого мислення. Змістовий аспект проблемного навчання відображає об'єктивні суперечності, що закономірно виникають у процесі наукового знання, навчальної чи будь-якої іншої діяльності. Ці суперечності й становлять джерело руху та розвитку в будь-якій сфері [5].

Особливістю проблемного навчання є також те, що воно змінює мотивацію пізнавальної діяльності: провідними стають пізнавально-спонукальні (інтелектуальні) мотиви. Інтерес до навчання виникає у зв'язку з проблемою і розгортається у процесі розумової праці, пов'язаної з пошуками та знаходженням рішення проблемного завдання або сукупності завдань. На цих засадах виникає внутрішня зацікавленість, що перетворюється у чинник активізації навчального процесу та ефективності навчання. Пізнавальна мотивація спонукає людину розвивати свої схильності та можливості [4].

Проблемне завдання, що ставиться перед студентами, має відповідати їх інтелектуальним можливостям: бути досить складним, але водночас можливим до розв'язання завдяки тим навичкам мислення, які сформовано у студентів, володінню ними узагальненим способом дій та достатнім рівнем знань.

У вищій школі розрізняють такі основні форми проблемного навчання: проблемний виклад навчального матеріалу в монологічному режимі (лекції) чи діалогічному режимі (семінар).

Сутність проблемного викладу навчального матеріалу на лекції в тому, що викладач ставить проблемні питання, висуває проблемні завдання і сам їх вирішує, при цьому студенти лише уявно підключаються до пошуку рішення.

Частково-пошукова діяльність здійснюється у процесі виконання експерименту, лабораторних робіт, під час проблемних семінарів, евристичних бесід. Викладач заздалегідь визначає проблему, вирішення якої

спирається на ту базу знань, яку повинні мати студенти, тобто питання повинні викликати інтелектуальні утруднення у студентів і потребують цілеспрямованого мисленнєвого пошуку.

Самостійна дослідна діяльність, коли студенти самостійно формулюють проблему та розв'язують її (в курсовій чи дипломній роботі), вимагає подальшого контролю викладача [5].

Узагальнюючи викладене, зазначимо, що технологія проблемного навчання сприяє не тільки набуттю студентами необхідної системи знань, умінь та навичок, але й досягненню високого рівня їх розумового розвитку, формування в них здатності до самостійного оволодіння знань шляхом власної творчої діяльності, розвиває інтерес до навчальної праці; забезпечує ґрунтовні результати навчання.

Список використаних джерел

1. http://sxz.mylivepage.com/wiki/2062/2195?last_page=go
2. http://osnova.com.ua/preview/book/1263/%D0%97%D0%9F%D0%9A%20Navolokova_Enciclopedia-%D0%B45.pdf
3. <http://ivschoo12.org.ua/teacher/pedag-teh>
4. <http://bib.convdocs.org/v40664/?cc=1&view=pdf>
5. http://pidruchniki.ws/12631113/pedagogika/problemne_navchannya_vischomu_navchalnomu_zakladi